

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ЄРУСАЛИМСЬКІЙ АКАДЕМІЇ МУЗИКИ І ТАНЦЮ

М.А. Моїсєєва

Стаття висвітлює основні напрямки підготовки фахівців у Єрусалимській Академії музики і танцю імені Рубіна

Фахова підготовка майбутніх музикантів-виконавців та вчителів музики у вищих навчальних закладах України зазнає сьогодні значних змін у площині присудження випускникам академічних ступенів. Тому актуальним, на наш погляд, є вивчення досвіду роботи мистецьких навчальних закладів різних країн, що навчають студентів із відповідних спеціальностей. Основні напрямки підготовки фахівців у Єрусалимській Академії музики і танцю імені Рубіна подані у цій статті.

Єрусалимську Академію музики і танцю було засновано в 1947 році на базі Школи музики і руху, яка існувала з 1932 року під керівництвом видатної діячки музичного мистецтва Йохевед Достровскі-Копернік. Завдяки наполегливості Й. Достровскі-Копернік Нова Єрусалимська консерваторія і Академія музики (таку назву отримав у 1947 році новий заклад) об'єднала групу талановитих музичних педагогів. Упродовж наступних 33-х років, коли Достровскі-Копернік очолювала Академію, вона заснувала музичну бібліотеку, музей музичних інструментів та Вищу школу музики і танцю, а також започаткувала курс для музичних викладачів. Для проведення майстер-класів і літніх навчальних програм (summer courses) залучалися провідні виконавці в галузі музики й танцю. Для подальшого навчання студентів на ступінь магістра було налагоджено зв'язок з Нью-Йоркським університетом, а вже з 1961 року Академія самостійно присуджує випускникам академічні ступені. Сьогодні стійкі міжнародні зв'язки Академії дозволяють здійснювати обмін студентами та викладачами, що сприяє вивченню і розповсюдженню цінного професійного досвіду.

Академія пропонує студентам велику кількість навчальних можливостей як у загальній, так і у специфічній площині музики, що простирається від

бароко через класичний період до джазової та східної музики. Унікальною є також різножанрова діяльність у танцювальній галузі, що організована в межах кафедри руху та значення рухів. В Академії створено сучасну базу для музичного та інтелектуального розвитку студентів: вони отримують досвід використання комп'ютеру як художнього засобу, користуються бібліотекою, займаються в сучасних студіях електронної музики. Репетиції виконавських колективів та студій проходять в добре обладнаних танцювальних та концертних залах, де щорічно відбуваються близько 300 вистав і концертів.

Факультети Академії випускають фахівців високого професійного рівня – викладачів музики, виконавців, композиторів, хореографів з поважною міжнародною репутацією, що мають гарантовану виконавську і педагогічну кваліфікацію. Сьогодні Єрусалимська Академія є вищим навчальним закладом, що присуджує академічні ступені бакалавра, магістра музики або диплом виконавця. У складі співробітників Академії 160 професорів, викладачів та видатних діячів мистецтва, які забезпечують навчання 550 студентів. Викладачами Академії є кращі виконавці Ізраїлю, що відомі у світі як диригенти, співаки, композитори, інструменталісти, хореографи, танцюристи, яких часто запрошуюють до складу журі найпрестижніших музичних і танцювальних конкурсів в Ізраїлі та в усьому світі.

В структурі Академії працюють 3 факультети: факультет виконавського мистецтва; факультет композиції, диригування та музичної педагогіки; факультет танцю, руху і значення рухів. При цьому музична і танцювальна освіта дітей та підлітків здійснюється у взаємодії двох підструктур Академії: вищої школи (з 8-го до 12-го класу) і консерваторії (з 5 до 18 років), що дає можливість розвивати таланти з юного віку упродовж всіх років навчання та отримувати освіту високого рівня. Три факультети Академії мають окремі навчальні плани. Проте можна варіювати вивчення курсів за бажанням студентів і згодою адміністрації факультетів для виконання різних спільних проектів та індивідуальних навчальних планів.

Факультет виконавського мистецтва навчає вокалістів та інструменталістів на різних кафедрах і готує їх для сольної вокальної або інструментальної кар'єри, гри в оркестрі, камерного виконавства, акомпанування та викладання гри на різних інструментах. Провідною навчальною діяльністю є виконавство, і не тільки в індивідуальних класах, а також у різних студіях (бароко, сучасної музики, опери, вокального та інструментального акомпанементу) та у складі виконавських колективів (камерного оркестру, хору, вокального ансамблю, студійного ансамблю, джазових студій). Все це готує студентів до майбутнього професійного життя.

Кафедра оркестрових інструментів має відділи струнних і духових інструментів. Поряд з індивідуальними уроками студенти приймають участь у камерному та симфонічному оркестрах. Вони також займаються камерним музикуванням у різноманітних ансамблях. Усі студенти також відвідують заняття з загального фортепіано. Відділ струнних інструментів має також секції класичної гітари та арфи.

Кафедра клавішних інструментів готує виконавців на фортепіано, клавесині, церковному органі та акордеоні. Студенти також отримують такі спеціалізації: акомпанемент (вокальний та інструментальний), камерне музикування, фортепіанний дует, настроювання фортепіано та музика бароко (на клавесині або органі). Кафедра також забезпечує проведення майстер-класів, лекцій та концертів провідних піаністів з Ізраїлю та з-за кордону.

Вокальна кафедра готує фахівців широкого профілю, що вільно орієнтуються у різних стилях, напрямках і жанрах вокальної музики (опері, камерному виконавстві тощо) та опановують спів багатьма мовами. Кожен студент відвідує заняття з постановки голосу, а також з акомпанементу. Кожного року оперна студія представляє вистави разом з камерним ансамблем або оркестром, і це сприяє виробленню у студентів сценічної майстерності. На вокальній кафедрі студенти вивчають три іноземних мови (німецьку, італійську, французьку) та спеціальні курси з вокальної

літератури, історії вокального мистецтва, фортепіано. Спеціальний факультатив присвячений вивченню та виконанню музики бароко.

Кафедра джазу та імпровізації навчає інструменталістів гри на різноманітних інструментах (фортепіано, гітарі, ударних, саксофоні, флейті та ін.) у різних джазових стилях. Успішно працюють ансамблі різного складу: бігбэнд, диксиленд та інші виконавські колективи. На цій кафедрі також представлено багато спеціалізованих предметів: етнічний джаз, історія джазу, студії джазової імпровізації, спецкурс з аранжування та з музики для кіно і театру.

Кафедра східної музики готує скрипалів і виконавців на різних східних інструментах для сольної гри або участі в ансамблях східної та арабської музики. Навчальний план включає теорію мугамів, теорію арабської музики, заняття у студіях імпровізації та акомпануючих інструментів (як дарбука). Пропонується для вивчення також блок факультативів із західної музики.

Спеціалізація бароко – це спеціальна програма навчання співу, гри на клавесині, органі та інших інструментах, вивчення способів запису старовинної музики. Факультативи, що пропонує студія бароко, зацентровані на пріоритеті історичного підходу до осягнення музики як під час вивчення лекційних курсів (імпровізація та мелізматика в стилі бароко, *basso ostinato*, стилізація бароко, особливості архітектонічної будови творів та засобів музичної виразності), так і в процесі гри в ансамблях.

Факультет композиції, диригування та музичної педагогіки готує композиторів, оркестрових і хорових диригентів, шкільних учителів, музичних працівників для дитсадків та музикознавців високого рівня. Найбільш успішні студенти факультету виконавського мистецтва також можуть приймати участь у програмах цього факультету.

Кафедра композиції готує композиторів академічного напрямку. Студенти мають багато можливостей для виконання й запису створеної ними музики ансамблями факультету виконавського мистецтва та камерним оркестром у концертах, що організує цей факультет. Кафедра має добре

обладнану студію електроакустичних інструментів, а також комп'ютерну студію. Спеціальна програма дає можливість найбільш талановитим студентам вивчати композицію як в Ізраїлі, так і за кордоном.

Диригентська кафедра готує оркестрових та хорових диригентів. Навчання відбуваються в студіях та на індивідуальних заняттях. Навчальний план включає такі предмети як читання партитур, оркестровку, аналіз музичних творів, теорію музики, три іноземних мови (для хорових диригентів) та додатковий музичний інструмент поряд з фортепіано, скрипкою або віолончеллю (для оркестрових диригентів). Студенти мають можливості практичної роботи з оркестром Академії та жіночим хором вокальної кафедри. Особливо обдаровані студенти можуть продовжувати заняття з кращими диригентами та отримати рекомендації до участі в диригентських конкурсах в Ізраїлі й за кордоном.

Кафедра підготовки вчителів музики для школи та дитсадка навчає різним методам та провідним системам викладання музики (Д. Кабалецький, З. Кодай та ін.). Крім занять з ритміки, психології, методик, постановки голосу, студенти проходять практику під керівництвом викладачів у школах та дитсадках. Вони відвідують також заняття з основного інструменту, який вони обрали, та з гітари як додаткового інструменту. Випускники кафедри отримують рекомендації та сприяння у пошуку місць роботи по всій країні.

Факультет танцю, руху та значення рухів має іноваційну програму, що представляє сучасні напрямки, які розробляються тільки в Єрусалимській Академії.

Танцювальна кафедра готує танцюристів, хореографів та вчителів танцю. Навчальний план включає заняття з техніки (класичний, сучасний та іспанський балет, джазовий і характерний танці), створення (імпровізація, хореографія, рух) та викладання танцю (класичний і сучасний балет для учнів різного віку з педагогічною практикою). Кафедра має танцювальні трупи в межах репертуарних студій, котрі дають студентам професійний сценічний досвід як у суто навчальних виставах, так і на великій сцені.

Кафедра руху та значення рухів готує танцюристів, інструкторів з іноваційного застосування танцювальних рухів, вчителів. Студенти мають можливість вивчати рухову терапію та антропологію, а також проводять наукові дослідження. Навчальний план дає можливість студентам осягати різні стилі танцю, практикуватись у розробці рухових ігор та імпровізації, розвивати професійні навички спостереження та мислення, набувати досвід участі у різноманітних конкурсах. Навчання на цій кафедрі спрямовано на досягнення рівноваги між інтелектуальним розвитком студентів (їх аналітично-оцінними вміннями) та сенсорним (їх руховими, слуховими та зоровими відчуттями). Доречі, відбір на цей факультет не передбачає жодних вимог до особливостей анатомічної будови або спеціальних пропорцій тіла, а фахова підготовка не зводиться до вивчення існуючих танцювальних стилів та традицій.

Академічні ступені, що присуджуються в Єрусалимській Академії, відповідають найвибагливішим вимогам світових стандартів. Розглянемо це більш докладно. Ступінь бакалавра музики (B.Mus.) присуджується студентам, які закінчили 4 роки навчання й успішно склали всі іспити та інші необхідні форми звітності за планом факультету виконавського мистецтва або факультету композиції, диригування та музичної педагогіки. Ступінь бакалавра музичної педагогіки (B.Ed.Mus.) присуджується студентам, які закінчили 4 роки навчання та успішно склали всі іспити за планом кафедри підготовки вчителів музики для шкіл та дитсадків. Ступінь бакалавра танцю (B.Dance) та сертифікат вчителя присуджується студентам, які закінчили 4 роки навчання та успішно склали всі іспити за планом танцювального факультету на одній з двох кафедр: танцювальній або кафедрі руху та значення рухів.

Ступінь магістра музики (M.Mus.) присуджується студентам, що мають ступінь бакалавра, успішно закінчили 2 роки навчання на факультеті виконавського мистецтва або факультеті композиції, диригування та музичної педагогіки, і які паралельно виконували курс Єврейського

Університету, що становить у сукупності 8 годин на тиждень за програмою підготовки бакалаврів (B.A.) та додатково 4 години на тиждень за програмою на ступінь магістра (M.A.), на одній з кафедр гуманітарного факультету. Диплом виконавця (Artist Diploma) може отримати студент, котрий має ступінь бакалавра музики (B.Mus.) і бажає продовжувати навчання із спеціалізацією на фаховому предметі, та успішно закінчить дворічне навчання на факультеті виконавського мистецтва або факультеті композиції, диригування та музичної педагогіки. Рівень навчання за цією програмою еквівалентний такому, що спрямований на отримання ступеня магістра.

Спільні програми Академії та Єврейського університету в Єрусалимі спрямовані на отримання академічних ступенів у галузі музикознавства. Так, програма підготовки бакалаврів музичного мистецтва (B.A.Mus.) розроблена головним чином для студентів факультету виконавського мистецтва та факультету композиції, диригування та музичної педагогіки. Вона включає два напрями: А – спеціальна навчальна програма Академії, об'єднана з вивченням курсів на кафедрі музикології Єврейського університету; В – спеціальна навчальна програма Академії, об'єднана з вивченням курсів на інших кафедрах Єврейського університету.

Програма підготовки магістрів музичного мистецтва (M.A.Mus.) розроблена для студентів, які мають ступінь бакалавра. Ця програма є ідентичною до програми на отримання диплому виконавця, проте навчальна програма Єврейського університету визначається сполученням вимог різних кафедр. Крім цього, спеціальна програма підтвердження ступенів або отримання додаткових ступенів розроблена для випускників Академії або інших навчальних закладів. Навчальний план у такому разі складається індивідуально та затверджується вченим секретарем.

Окремі додаткові програми також відзначаються можливістю розподілу занять з фахових дисциплін та інших предметів навчального плану на необмежений період і не завжди обов'язково спрямовані на отримання академічного ступеня. Зокрема, спеціальну програму розроблено для

закордонних студентів, які бажають вивчати фахові дисципліни в Академії та брати участь у виконавських групах, і не володіють івритом. Особи, які не були зараховані до складу студентів, також можуть брати участь у цій програмі. Кандидати на цю програму повинні скласти внутрішні іспити в Академії, що погоджені з вимогами факультету або кафедри за їх вибором. Після закінчення програми учасник отримує сертифікат, де вказані вивчені курси та отримані оцінки. Участь у камерних ансамблях, виконавських студіях (музичних і танцювальних), гра в оркестрі, спів у хорі також відкриті для студентів, які не мають на меті отримання академічних ступенів. До участі у цих колективах допускаються особи, що склали внутрішні іспити, які приймають авторитетні комісії.

Враховуючи сучасні мистецькі й освітні тенденції, музичні технології та студії суміжних мистецтв стали предметом спеціальної програми, розробленої на додаток до інших програм, спрямованих на надання всім студентам без винятку базових знань з користування комп'ютером. Спеціальний навчальний план призначений для підготовки студентів за магістерською програмою до художньої творчості засобами технології. Студенти набувають навичок використання комп'ютерних технологій у композиції, виконавстві та хореографії. Програма включає навчання за такими напрямками, як композиція за допомогою комп'ютера, цифровий звук (digital sounds), ритм і акценти, використання різних інформаційних засобів (multimedia), застосування комп'ютера у вивченні рухів та комунікаційні мережі (інтернет). У кінці програми студент виконує практичний проект (композиція, виконання або танець). Розмаїття пропонує курсів відкриває нові можливості для підвищення рівня успішності студентів в осягненні академічних програм.

Академія також пропонує міжнародні літні навчальні курси (Summer school) у липні, серпні та вересні для юних виконавців, вчителів і талановитих студентів. Добре відомі діячі мистецтва, що працюють в Академії, гості з Ізраїлю та з-за кордону викладають на цих курсах. Щороку

набір на літні навчальні програми оголошується за 6 місяців до початку занять.

Разом з тим, Академія широко практикує міжнародні зв'язки, запрошуючи для проведення майстер-класів, лекцій та курсів добре відомих виконавців, композиторів і хореографів. Майстер-класи розкривають студентам найвищі якості педагогічних та виконавських талантів у світі музики і танцю, прилучають молодь до творчого процесу й методів роботи найкращих митців. Так, серед гостей Академії у різні роки були композитори Кшиштоф Пендерецький і Вітольд Лютославський, диригенти Лучано Беріо, Леонард Бернстайн та Генадій Рождественський, піаністи Менахем Преслер, Клод Франк та Деніел Баренбойм, скрипаль Ієгуді Менухін, віолончеліст Мстислав Ростропович, танцюристка Марта Грехем, хореограф Гертруда Краус...

Крім цього, важливим чинником професійного становлення є той факт, що студенти Академії відчувають особливу атмосферу Єрусалима, мешканці якого грали на музичних інструментах, танцювали та осягали музику ще з біблійних часів. Колиска трьох монотеїстичних релігій створила особливий культурний, духовний та естетичний вимір, що плекає артистичні таланти молоді. Академія розташована у живописному кампусі Єврейського університету Гіват Рам і являє собою музичний і культурний центр, що збагачує життя Єрусалима різножанровими концертами, майстер-класами і танцювальними виставами.

Таким чином, аналіз досвіду підготовки фахівців у Єрусалимській Академії музики і танцю імені Рубіна дозволяє скласти уявлення про порядок присудження академічних ступенів у галузі музики та музичної педагогіки у відповідності до світових освітніх традицій.

Література

1. Высшее образование в Израиле. – Иерусалим: Каспит, 1992. – 162 с.

2. The Jerusalem Academy of Music and Dance. – Jerusalem: Givat Ram Campus, 1997. – 32 p.
3. The Jerusalem Rubin Academy of Music and Dance in its 50th year. – Jerusalem: Givat Ram Campus, 1997. – 208 p.

**PROFESSIONAL TRAINING IN THE JERUSALEM ACADEMY
OF MUSIC AND DANCE**

M. Moiseyeva

*The article deals with the main trends of the professional training in the
Jerusalem Rubin Academy of Music and Dance*